

Qeqqata Kommunia

**Pilersaarusermi periusissat
Eqqarsatersuutit oqallisissiat**

Planstrategi - Visioner til debat

Qeqqata Kommunian siunnerfik tikkuuppa

Kalaallit Nunaanni kommunit ukiut sisamakkaarlugit pilersaarusiatigut periusissanik suliaqartussaapput, tassalu kommunimi ineriartortitsinerup pilersaarusiornera malillugu sumut killinnersoq takussutissamik. Kommunit januaarimi 2009-mi kattunnerisa kingorna ataatsimoortumik kommunimi pilersaarusiornissaq pisariaqalernikuvoq. Pilersaarusiornermilu periusissatigut kommuniusimasut marluk pilersaarutigisimasaannik nutarteriusussatut alloriarnerulluni, kommunalbestyrelsillu 2012-mi aalajangiiffigisussalugu.

Suliaq tigummisat takussutissiivoq, kommunalbestyrelsip Qeqqata Kommuniani illoqarfiit nunaqarfillu qanoq ineriartortinneqarnissaannik kissaataa. Pilersaarusiornermi periusissaq tassaavoq, kommunip ineriartortinneqarnissaannik anguniagassatut politikkerit eqqarsaatersuutaat. Taannalu tulleriaarinissamik piumasaqarfiuvoq, suulli tamaasa ilanngutaanatik. Qeqqata Kommuniat kommunimi pitsaassutsit salliutillugit pioreersut ingerlateqqikkusuppai, tamakkuummata siunissami anguniagassatut kissaatigisavut.

Suliaq una aallaavigalugu, kommunimi tulleriaarinissami kikkut tamat oqalliseqataanissaannut Qeqqata Kommunian kajumissaariniarpoq. Oqaseqaatiginiakkat, isumassarsiat siunner-suutillu uunga nassiunneqarsinnaapput:

Qeqqata Kommunian - Ilisarnaat "Planstrategi" - Postboks 1014 - 3911 Sisimiut

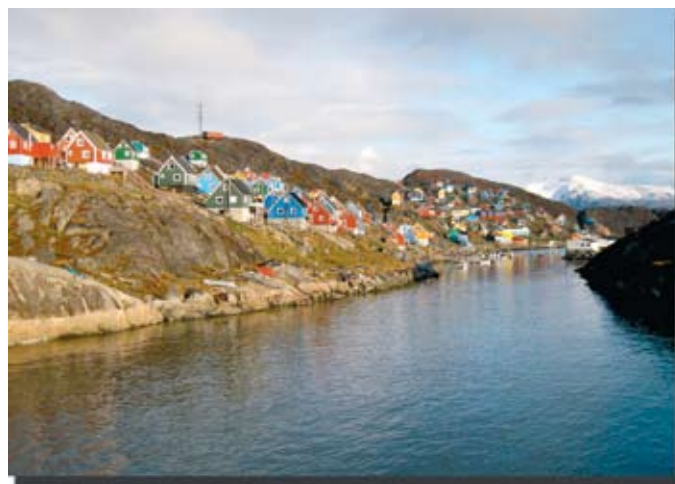
imaluunniit qeqqata@qeqqata.gl kingusinnerpaamik septembarip 24-at 2010.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

*Hermann Berthelsen
Borgmester*

Imarisai

Eqqarsaammiiit piviusunngortitsinermut.....	4
Meeraaneq ingerlavoq.....	6
Inuunermut ilinniagaqarneq.....	8
Inuunerissaarneq	10
Kulturi, timersorneq sunngiffillu – nukiit sammisaqarnerlu.....	12
Pinngortitaq, avatangiisit piunnartitsinnaanerlu.....	14
Inigisat, sanaartorneq illoqarfimmilu najugaqarfiit.....	16
Imaaniinneq, nunamiinneq silaannarmiinnerlu..	18
Ineriartorneq, ilisimasaqarneq piumassuseqarnerlu.....	20
Nunaannaq.....	22
Atammik, Sarfannugit, Itilleq Napasorlu.....	24
Kangaamiut Kangerlussuarlu.....	26
Maniitsoq.....	28
Sisimiut.....	30

Kommunimut tunngasut

Qeqqata Kommunian januaarip 1-ani 2009-mi pilersitaavoq. Kommuunerujussuannngortumi tassani siusinnerusukkat kommuniusimasut Maniitsoq Sisimiullu kattutitaapput. Ataatsimut katillugu Qeqqata Kommunian 115.500 kvadratkilometerit initutigivoq.

Qeqqata Kommunian viser vejen

Hvert fjerde år skal alle grønlandske kommuner udarbejde en planstrategi, det vil sige en status samt plan for kommunens udvikling. Efter kommunesammenlægningen den 1. januar 2009 er der behov for en ny fælles kommuneplan. Planstrategien er et skridt på vejen til en fuld revision af de to tidligere kommuneplaner, som kommunalbestyrelsen skal beslutte i 2012.

Dokumentet du holder i hånden viser, hvilken retning kommunalbestyrelsen ønsker Qeqqata Kommunias byer og bygder skal udvikle sig i. Planstrategien er en politisk vision for kommunens udvikling. Den er udtryk for en prioritering og handler ikke om alting. Qeqqata Kommunian prioriterer de kvaliteter kommunen allerede har, da det er dem vi ønsker at satse på fremover.

Med udgangspunkt i dette dokument opfordrer Qeqqata Kommunian til offentlig debat om kommunens prioriteringer. Kommentarer, idéer og forslag kan sendes til:

Qeqqata Kommunian - Mrk. "Planstrategi" - Postboks 1014 - 3911 Sisimiut

eller til qeqqata@qeqqata.gl senest den 24. september 2010.

Med venlig hilsen

*Hermann Berthelsen
Borgmester*

Indholdsfortegnelse

Fra vision til handling	5
Børneliv i bevægelse	7
Uddannelse for livet	9
Det gode liv	11
Kultur, sport og fritid – kraft og kreativitet	13
Natur, miljø og bæredygtighed	15
Boliger, byggeri og byrum	17
Til vands, til lands og i luften	19
Vækst, viden og virkelyst	21
Det åbne land	23
Atammik, Sarfannguut, Itilleq og Napasoq	25
Kangaamiut & Kangerlussuaq	27
Maniitsoq	29
Sisimiut	31

Innuttaasut amerlassusii, qimmit amerlassusii ilanngullugit Befolkningens størrelse med angivelse af antal hunde

Illoqarfik/nunaqarfik By/Bygd	Innuttaasut amerlassusii Befolkningstal	Qimmit Hunde
Sisimiut	5.460	1.626
Maniitsoq	2.784	46*
Kangerlussuaq	556	72
Kangaamiut	357	11
Atammik	197	23
Sarfannguut	126	42
Itilleq	112	69
Napasoq	85	2
Qeqqata Kommunian	9.677	1.891

Om kommunen

Qeqqata Kommunian opstod den 1. januar 2009. I den nye storkommune har man sammenlagt de to tidligere kommuner Maniitsoq og Sisimiut. Alt i alt dækker Qeqqata Kommunians areal 115.500 kvadratkilometer.

*Kisitsisit qimmeqarnissamik akuersissutit tunngavigalugit tigusaapput

*Tallene er baseret på antallet af hundetilladelser

Eqqarsaammiit piviusunngortitsinermut

Qeqqata Kommunian pilersinneqarmalli, pingaarnertut anguniakkat, pingaartitat politikkillu kommunalbestyrelsi suliarisimavai. Qeqqata Kommuniani pingaarnertut eqqarsaatersuutit tassaapput, 'Kalaallit Nunaanni ineriartorfittut akisussaaftimmik tigusinissaq, periarfissallu naapertorlugit piviusunngortitsinissaq'. Kommunalbestyrelsi kissaatigivaa, eqeersimaartuussasuvut kiisalu inuutissarsiutitigut inuttu periarfissatsinnik atuilluartuusugut.

Kommunalbestyrelsi aalajangiunniukuuaa, tunngaviummik pingaartitat tallimat kommunimi sulinerup ilisarnaatigissagai. Pingaartitat tallimaasut taakku makkuupput, kajumissuseq, akisussaaqataaneq, ataatsimoorneq, pisinnaasatigut ineriartortitseqatigiinneq oqaloqataanerlu. Pingaartitat allaffissuarmi sulinermut innuttaasunillu kiffartuussinermi pingaaruteqartuupput, Qeqqata Kommuniatami nunarsuaq avatangiiserput pingaartitat tallimaasut aallaavigalugit ammaffigissagatsigu. Pingaartitat kommunip innuttaanik allanillu avatitsinniit suleqateqarnissatsinni pingaaruteqartuupput.

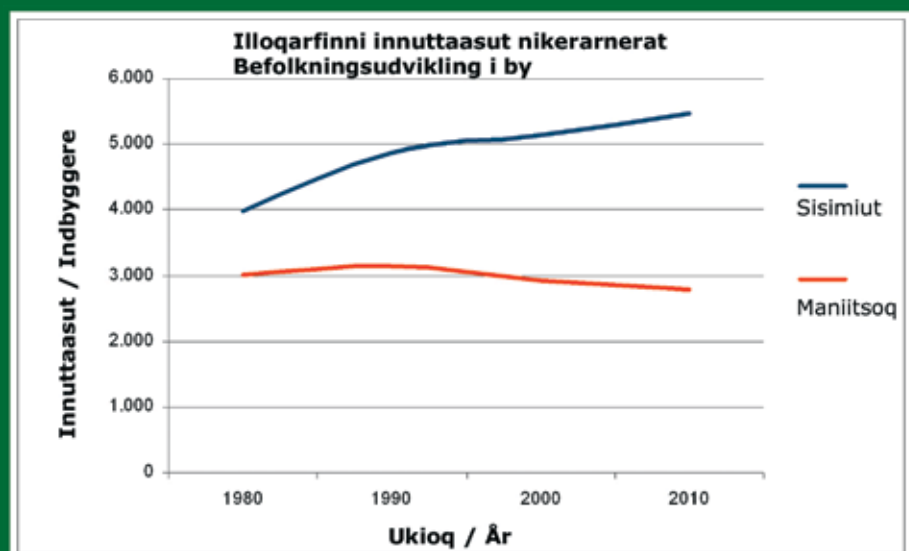
Kommunerujussuup ataatsimoorneqanik kommunalbestyrelsi suliniuteqarnermini, pingaarnertut politikissaminik suliaqarnikuvoq. Pingaartitat tallimaasut taakku tassaapput kommunalbestyrelsi tulleriarinerani politikkeriniagai iliuuseqarnissaminilu pilersaarutaani 'ersarissumik siunnerfiit' matuma kinguliani takuneqarsinnaasut.

Taamaattumik kommunalbestyrelsi neriutigivaa, saqqumiussakkut matumuuna kommunip politikka ersarinnerulissasoq, eqqarsaatinillu piviusunngortitsiniarnissamut aqutissamik oqilisaataajumaartoq.

- **Kommunimi ulluunerani paaqqinnit-tarfisigut, atuarfeqarnikkut utoqqarnillu isumaginnikkut tunngaviummik neqeroorutaasinnaasut neqeroortigin-iarpavut, taamatullu aamma illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani saaffiginnittarfe-qarnissaq.**
- **Illoqarfinni nunaqarfinnilu atorfissaqar-tisiffiusuni tamakkunungalu aningaas-artuuteqarfiorusuttuni inissialiorfissat inuutissarsiuteqarfissallu nutaat sanaar-torfigissaaviginiarpavut.**
- **Nunaannarmi periarfissanik atuerusut-tunut killissarititaasut aalajangersaaffigi-nissaat periarfissiniarpavut.**

- ? Kommunerujussuuartut iluaqutissat qanoq iliornitsigut atorluarsinnaavavut?
- ? Alumiiniumik, uuliasiornermik gassisiornermik aatsitassarsiorfinnillu pilersaarutitigut inuutissarsiutitigut periarfissat annertuut qanoq piareersarfigisinnaavavut?
- ? Ineriartortitsinitsigut pissusitoqqat innarlinginnissaat qanoq iliuuseqarnitsigut qulakkeersinnaavavut?

Fra vision til handling

Siden den nye Qeqqata Kommunia blev skabt, har kommunalbestyrelsen arbejdet med en overordnet vision, værdier og politikker. Den overordnede vision for Qeqqata Kommunia er, at 'tage ansvar som Grønlands vækstcenter og med engagement realisere vores potentialer'. Kommunalbestyrelsen ønsker, at vi er driftige og udnytter vores mange erhvervmæssige og menneskelige potentialer.

Kommunalbestyrelsen har besluttet, at fem grundlæggende værdier skal kendetegne kommunens arbejde. De fem værdier er motivation, medansvar, fællesskab, kompetenceudvikling og dialog. Værdierne har betydning for den kommunale administration og forholdet til kommunens borgere, da Qeqqata Kommunia møder omverdenen med udgangspunkt i de fem værdier. Værdierne har betydning for vores forventning til samarbejdet med kommunens borgere og øvrige eksterne parter.

I sit arbejde for at samle storkommunen arbejder kommunalbestyrelsen på en række overordnede politikker. De fem værdier udgør 'den røde tråd' i kommunalbestyrelsens prioriteringer og dermed i de politikker og handlingsplaner som fremgår af de følgende sider.

Det er kommunalbestyrelsens håb, at denne publikation vil gøre kommunens politik mere synlig og lette vejen fra vision til handling.

- **Vi vil tilbyde kommunale kerneydelser som dagpasningstilbud, folkeskole og ældreomsorg samt have et borgerservicecenter i alle byer og bygder.**
- **Vi vil byggemodne nye bolig- og erhvervsområder i de byer og bygder, hvor der er efterspørgsel og betalingsvillighed herfor.**
- **Vi vil skabe rammerne for en bedre udnyttelse af det åbne lands muligheder.**

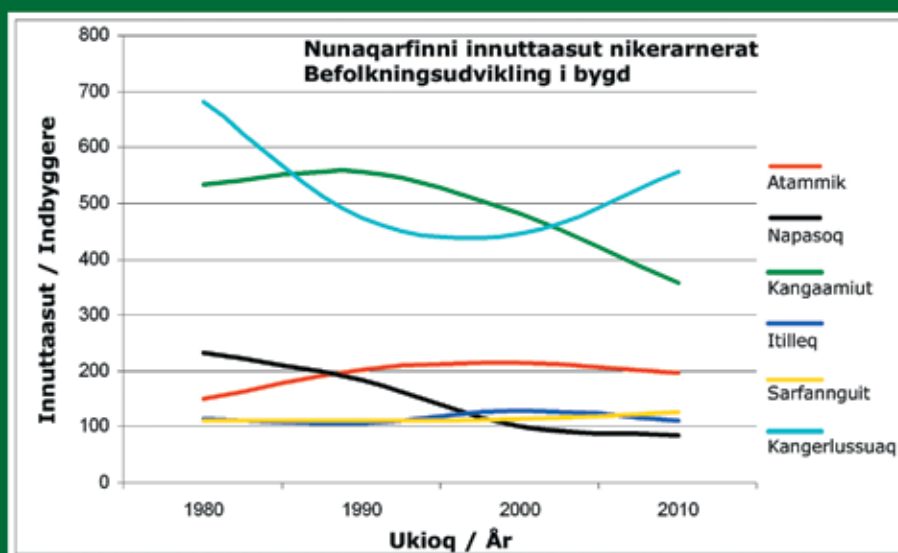
Hvordan udnytter vi bedst fordelene ved at være storkommune?

Hvordan bliver vi klar til at udnytte de store erhvervspotentialer som aluminiumsprojekt, olie- og gasudvinding samt minedrift?

Hvordan sikrer vi, at vores vækst er i harmoni med vores traditioner?

Meeraaneq ingerlavoq

Meeqqat inuusuttullu pitsaasumik ineriartornissamut avatangiiseqartinnissaat kommunip susassaqaqfigaa. Meeqqueriviit, atuarfiit, klubbit ornittakkallu pitsaasut kommunimi pingaartillugit anguniagaapput, taamaalilluni meeraq meeraaqqerivimmi allartinnerminiilli atuarunnaarnissami tungaanut pisariaqartitamigut pitsaasunik atugassaqaqqullugu. Pitsaasumik ilinniagaqarnissaq meeqqerivinniit paaqqinnittarfinniillu toqqammavilerneqartarpoq. Tamakkunani perorsaanikkut neqeroorutit atuarfimmi aallartinissamut iluaqutaasussaapput.

Silami periarfissat nunaminertallu illoqarfimmi pilersaarusionerme ilaatinneqassapput, taamaalilluni meeqqat inuusuttullu pinnguarnermi pitsaasumik periarfissaqaqqullugit. Aalaneq pinnguarnerlu timimik annertuumik atuineruvoq, tamannalu meeqqap ineriartornerani peqqissuunissaanilu pingaaruteqarluinnarluni. Kisiannili 'kivitseqatigiinnissamik' isumaqatigiissutikkut, meeqqanut inuusuttunullu tunngatillugu akimoortumik atugarissaarnissaq peqqissuunissarlu anguniarlugit suliniuteqartoqarpoq. Meeqqanik paaqqutarinninnermut innuttaasut aningaasartuutaat annikillisinniarlugit kommunalbestyr-elsi aalajangiinikuuvoq.

- **Naartulernermilli atuarunnaarnissap tungaanut akimoortumik suliffeqarfiit assigiinngitsut suleqatigiinnissaat piaartumik aallartittarnissaa nukittorsarniarlugu suliniutiginiarparput.**
- **Ilaqutariit arlaatigut immikkut ikiorneqarnissaminnik pisariaqartitsisut tapersorsoneqarnissaat qulakkeerniarparput, ilaatigut ilaqutariinnik kiffartuussivitsigut.**
- **Perorsaanikkut tarnillu pissusaatigut suliniuteqarnermi ilitsersuussisarneq nukittorsarniarparput.**
- **Meeqqat inuusuttullu ajornartorsiutillit eqqarsaatigalugit sillimaniarnermut tunngasutigit iliuusissat nukittorsarlugillu ineriartortinniarpavut.**
- **Inuutissarsiuteqarfiit, politiit, peqqinnissaqarfik peqatigiiffillu peqatigalugit meeqqanut atugassarititaasut pitsaanerulernissaat suliniutiginiarparput.**

- **Meeqqueriviit ullutsinnut naleqquttuunissaat, taamaalilluni meeqqat ineriartortinnerini pitsaanerpaamik atugassaqaqartitanissaat qulakkeerniarlugu.**

? Qanoq ililluni suliffeqarfiit assigiinngitsut meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigit ulluinnarni suleqatigiinnissaat nukittorsarneqarsinnaava?

? Qanoq iliortoqarsinnaava, tassa utoqqaat ilisimasaat pitsaanerumik atorniarlugit - soorlu pinngortitamut tunngasutigit ilisimaarsaat eqqarsaatigalugit?

Meeqqat suli atualingitsut eqqarsaatigalugit ulluunerani paaqqinnittarfinni sulisut amerlassusissaat

Illoqarfik nunaqarfik	Meeraaqqerik	Meeqqerivik	Angerlarsimaffimmi paaqqinniffik	Meeqqanik ataatsimoorluni paaqqinnittarfik	Akuleriisitsilluni meeqqerivik	Katillugit
Sisimiut	48	96	20	16	262	442
Maniitsoq	-	-	-	-	211	211
Kangerlussuaq	-	-	-	-	62	62
Kangaamiut	-	-	-	32	-	32
Atammik	-	-	-	16	-	16
Sarfannugit	-	-	-	12	-	12
Itilleq	-	-	-	8	-	8
Napasog	-	-	5	-	-	5
Qeqqata Kommunia	48	96	25	84	535	788

Børneliv i bevægelse

Det er kommunens opgave at skabe rammerne for en god udvikling for børn og unge.

Gode daginstitutioner, skoler, klubber og væresteder prioriteres højt i vores kommune, så barnet har de bedste tarv lige fra det starter i vuggestue og til det går ud af folkeskolen. Grundstenen for en god uddannelse lægges i daginstitutioner og pasningsordninger. De pædagogiske tilbud her skal forbedre skolestarten.

Udendørsarealer og grønne områder skal tænkes med i byplanlægningen, så børn og unge har god og fri plads at lege på. Bevægelse og leg skaber masser af fysisk aktivitet, som er vigtig for barnets udvikling og sundhed. Med aftalen 'at løfte i flok' arbejdes der på tværs med tiltag for at øge trivsel og sundhed for børn og unge. Kommunalbestyrelsen har besluttet at nedsætte borgernes udgifter til børnepasning.

- **Vi vil styrke den tidlige indsats i form af et udvidet tværfagligt samarbejde allerede fra starten af graviditeten og frem til udgangen af skolen.**
- **Vi vil sikre familier med behov for særlig støtte gennem blandt andet familiecentre.**
- **Vi vil styrke den pædagogiske psykologiske rådgivning.**
- **Vi vil styrke og udvikle indsatsen i beredskabet omkring børn og unge i krise.**
- **Vi vil inddrage erhvervslivet, politi, sundhedsvæsen og foreningerne i arbejdet mod et bedre børneliv.**
- **Vi vil sikre tidssvarende daginstitutioner så børns udvikling sker i de bedst mulige fysiske rammer.**

? Hvordan kan det tværfaglige samarbejde styrkes i det daglige arbejde med børn og unge?

? Hvilke tiltag kan man gøre, for at bruge de ældres ressourcer i forhold til børn bedre - for eksempel deres viden om naturen?

Normering af børn i førskolealderen i kommunale pasningstilbud

By/bygd	Vuggestue	Børnehave	Dagpleje	Dagpleje-center	Integrerede institutioner	I alt
Sisimiut	48	96	20	16	262	442
Maniitsoq	-	-	-	-	211	211
Kangerlussuaq	-	-	-	-	62	62
Kangaamiut	-	-	-	32	-	32
Atammik	-	-	-	16	-	16
Sarfannguut	-	-	-	12	-	12
Ítilleq	-	-	-	8	-	8
Napasq	-	-	5	-	-	5
Qeqqata Kommunia	48	96	25	84	535	788

Ilinniagaqarneq inuunermut

Ilinniagaqarsimaneq inuunermi qanoq iliuuseqarsinnaanermut apeqqutaasorujussuusarpoq. Qeqqata Kommuniani pitsaasumik tunngaviusumik ilinniagaqarnissaq periarfissarissaarpoq. Ilinniartitsinerup illoqarfimmi nunaqarfimmilumi pitsaasusia pingaaruteqartuuvoq. Atuarfitsialaap anguniagai meeqqat atuarfiisa ingerlatarivaat.

Qeqqata Kommunia kommuni tassaavoq, innuttaasunik qanorluunniit ukioqaraluarpata pitsaasumik ilinniqaqqinnissakkut pikkorissarnissatigullu periarfissaqarfiulluartoq. Assersuutigalugu Piareersarfik, ATI, HTX aammalu Knud Rasmussenip Højskolia aqutugalugit, kikkut tamat pitsaasumik ilinniagaqarnissamut periarfissaqartitaapput. Ilinniarnertigut ilinniartut/atuartut pikkorissartullu ilisimasaat qaffassanneqartarput, misilittagaat annertusarlugit kiisalu ataatsimoornermik misigitillugit. Piareersarfik kommunimi ilinniagaqarnianut taamatullu suliffissarsiortunik ilitersuinnikkut siunnersuinnikkullu, kiisalu ilinniqaqqinnissamik qaffassarnermilu pingaarutilittut inissisimavoq.

Meeqqat atuarfiisa Piareersarfiullu illutamikkut periarfissaat pingaaruteqartuupput. Taamaattumik ulluinnarni atuartunut ilinniartitsisunullu atugassarititigut pitsanngorsaansami kommunip ineriartortitsiuarnissaq iluarsartuussinissarluni sulissutiguarpai, soorlu Maniitsumi Sisimiunilu meeqqat atuarfiisa annertuumik iluarsatuunnissaanni. Kommunip ilinniagalinnut inissiaataasa ilassutissaat ingerlanneqartarput, taamaalilluni illoqarfitsinni ilinniagaqarniartut sulii pitsaanerusumik atugassaqartikkusullugit.

- **Meeqqanik tamanik ilinniagaqarlernissamut periarfissaqalersitsisinnaasoq, meeqqat atuarfiat ineriartortikkusupparput.**
- **Meeqquviit meeqqallu atuarfiata suleqatigiissinnaanerata piaartumik allartinnissaa nukittorsarnissaalu ineriartortikkusupparput.**
- **Ilinniartut ilinniartoqarsinnaanerullu amerlinissaat siunertarlugit inuutissarsiuteqarfiit suleqatigerusupparput.**
- **Inuusuttut ilinniarfiini uniinnartarnerup millisaaffiginissaani qanoq iliuuseqarusuppugut, ilaatigut inuussuttunik toqqaannartumik ilitersuinerup annertusarneratigut.**
- **Oqaatsinik ilinniartitaaneq pingaartinniarparput – pingaartumik tuluttut.**
- **Meeqqat atuarfiit atuartunullu inissiat iluarsartuukkusupparput.**

? Ilinniagallit uniinnartartut annikillissarniarlugit ilinniarfiit qanoq iliuuseqarsinnaappat?

? Meeqqat atuarfiini sulisut pitsaasut aalajaatsullu kommunip qanoq qulakkeerniarsinnaavai?

Qeqqata Kommuniani meeqqat atuarfiini ukioq atuarfiusoq 2009/2010-mi atuartut amerlassuui Elevtal i folkeskolen i Qeqqata Kommunia skoleåret 2009/2010

Atuarfik / Institution	Illoqarfik-nunaqarfik / By-bygd	Atuartut amerl./Antal elever
Nalunnguarmiup Atuarfia	Sisimiut	441
Minngortuunnguup Atuarfia	Sisimiut	378
Sarfannguup Atuarfia	Sarfannguut	16
Itillip Atuarfia	Itilleq	21
Qinnguata Atuarfia	Kangerlussuaq	84
Atuarfik Qilalugaq	Sisimiut	14
Kilaaseqqap Atuarfik	Maniitsoq	450
Atammimmi Atuarfik	Atammik	20
Napasumi Atuarfik	Napasooq	12
Kangaamiuni Atuarfik	Kangaamiut	51
Meeqqat atuarfiini atuartut katillugit / Elevtal for folkeskolen i alt		1487

Uddannelse for livet

Uddannelse betyder meget for borgernes muligheder for indflydelse på eget liv. I Qeqqata Kommunia er der god mulighed for at få en god grunduddannelse. Kvaliteten af undervisningen i både byer og bygder er vigtigt. Folkeskolerne inddrager aktivt målsætninger fra Atuarfitsialak.

Qeqqata Kommunia er en kommune, hvor borgere uanset alder tilbydes gode muligheder for videreuddannelse og efteruddannelse. Gennem for eksempel Piareersarfik, ATI, HTX og Knud Rasmussens Højskole får alle mulighed for en bred vifte af læring. På uddannelserne kan elever og kursister få viden, samle erfaringer og opleve fællesskab. Piareersarfik spiller en central rolle i vejledning af kommunens uddannelsessøgende og rådgiver om jobsøgning, efteruddannelse og opkvalificering.

De fysiske rammer for folkeskolerne og for Piareersarfiit er vigtige. Derfor arbejder kommunen løbende med udbygninger og renoveringer som forbedrer dagligdagen for elever og lærere, f.eks. i forbindelse med den omfattende renovering af skoler i Maniitsoq og Sisimiut. Udbygning af kommunens eksisterende kollegiebestand er undervejs, så der tilbydes endnu bedre rammer for de uddannelsessøgende i vores byer.

- **Vi vil udvikle en folkeskole, som giver alle børn muligheder for efterfølgende at tage en uddannelse.**
- **Vi vil udvikle den tidlige indsats og styrke samarbejdet mellem daginstitutioner og folkeskole.**
- **Vi vil samarbejde med erhvervslivet med henblik på at øge antallet af lærlinge og elevpladser.**
- **Vi vil aktivt hjælpe med at mindske frafaldet på ungdomsuddannelserne, blandt andet gennem målrettet rådgivning af de unge.**
- **Vi vil prioritere sprogundervisningen - særligt engelsk.**
- **Vi vil renovere folkeskoler og kollegier.**

Hvordan bliver uddannelsesstederne bedre til at forebygge frafaldet på uddannelser?

Hvordan kan kommunen sikre god og stabil arbejdskraft i folkeskolerne?

Qeqqata Kommuniani ukioq atuarfusoq 2009/2010-mi ilinniarfeqarfinni atuartut amerlassusii Elevtal for uddannelsesinstitutioner i Qeqqata Kommunia skoleåret 2009/2010

Ilinniagaqarfik / Institution	Illoqarfik-nunaqarfik /By-bygd	Ilinniartut amerl./Antal elever
Piareersarfik	Sisimiut	60
Piareersarfik	Maniitsoq	43
Piareersarfik	Kangaamiut	10
Friskolen	Sisimiut	35
Knud Rasmussens Højskole	Sisimiut	20
Arnat Ilinniarfiat / Kvindehøjskolen	Sisimiut	11
Oqaatsinik Pikkorissarfik / Sprogskolen	Sisimiut	18
Kangerlussuarmlu efterskole / Efterskolen Kangerlussuaq	Kangerlussuaq	51
Sanaartornermi ilinniarfik-sanasutut ilin. / Tømmeruddannelsen	Sisimiut	35
Sanaartornermi ilinniarfik-qalipaasutut ilin. / Maleruddannelsen	Sisimiut	7
Sanaartornermi ilinniarfik-ruujurilerisutut ilin. / VVS - Møntorudd.	Sisimiut	7
Sanaartornermi ilinniarfik-HTX	Sisimiut	144
Sanaartornermi ilinniarfik-Gym.suppl.kursus	Sisimiut	14
Sanaartornermi ilinniarfik-Issittumi Ingeniøri / Arktisk Ingeniør	Sisimiut	20
Aalisakkanik Tunisassiorfnermik Ilinniarfik / ATI Skolen	Maniitsoq	46

Inuunerissaarneq

Inuunerissaarneq piaartumik aallartissaaq, sapinngisamillu sivisuumik atugaasariaqarluni. Kommuni innuttaasut ajunngitsumik peqqissumillu atugassaqartitaanissaata aaqinneqarnissaat akisussaaqata-affigerusuppai. Ulluinnarnilu inuuniarnermi innuttaasunik oqaloqatiginnittarnikkut iluarsissutissatigullu suleqateqarnikkut tamanna ingerlanneqartarluni. Peqqissumik inuunikkut ingerlatsineq sapinngisamik siusissumik ilinniarlugu aallartinneqartariaqarpoq, taamaattumik Qeqqata Kommuniata peqqissuunis-samik imminullu ikiorsinnaassutsimik suliniutit ingerlatarivai. Inuit immikkut pisariaqartitsisut sammis-aqarfigivavut, sapinngisamillu innuttaasut peqqinnartunik nerisaqartarnissaat, pujortarunnaarnissaat, naleqquttumillu imigassartortarnissaat, kiisalu timersortarnissaat suliniutigalugit. Innarluutillit tarnimik-kullu nappaatillit innuttaasut allat assigalugit sulisinnaanermikkut sunngiffimmilu susassaqartinnissaas-igut ikiorneqartussaapput.

Innuttaasut kikkugalulluunniit tamarmik pitsaasumik peqqinnartumillu inuuneqarnissaminnut pisin-naatitaapput. Ilaqutariit ilaat namminneq tamanna isumagilluarsinnaavaat, allat arlaatigut sukkulluun-niit ikiorneqarnissaminnik pisariaqartitsisuullutik. Ilaatigut soorlu pinaveersaartitsinermik, peqqinnis-saqarfimmik, atuarfinnik politiinillu suleqateqarnikkut ikiuussinnaanerit periarfissaqalertarput, arlaat immikkut ikiorneqarnissamik sammineqarnissamilluunniit pisariaqartitsipput. Kommunimi utoqqaat paaqqutarineqarnissamik pisariaqartitsinerilu naapertorlugit ikiorserneqartarnissaannik neqeroorute-qarfiupput. Taamaattumik assigiinngitsutigut ikiorserneqarsinnaanerit periarfissaapput – nammineq angerlarsimaffimmi, utoqqarnut inissiani kiisalu ikiortariaqaaqanut inissiami. Ulluinnarni inooqataaneq akulerusimanissarlu pingaartuuvoq, assigiinngitsutigullu utoqqarnut sammisaqartitsinertigut aallut-arineqarluni. Soorlu ukiumoortumik angalaqatigiissitsisarnikkut, ataatsimoorluni nuannersunik misigisaqarnissaq pingaartillugu.

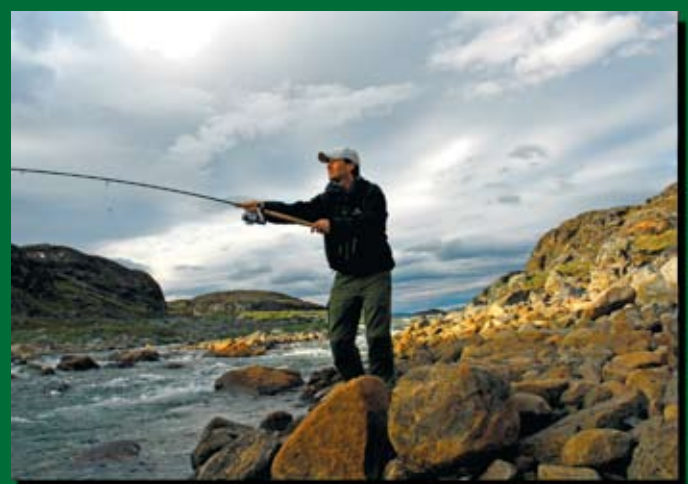
- **Peqqinnerunissaq anguniarlugu peqqin-nissaqarfik, peqatigiiffiit inuinnaallumi peqatigalugit iliuusissatigut peqataarus-pugut.**
- **Meeqqanuut inuusuttunullu pinaveer-saartitsinermik suliniutit annertusaru-sup-pavut, naartuersittarnerit, ikiaro-ornartunik imigassamillu atornerluinerit annikillisarneqarnissaat pingaartillugit.**
- **Pitsaanerusumik attaveqarfiusinnaa-sutigut atugassarititaasutigut pilersit-sinissami peqataarusup-pugut, ilaatigut utoqqaat inuunerminni atugarisaasigut iluaqutaasinnaasunik – soorlu utoqqaat siunnersuioqatigiivini pilersitsinikkut.**
- **Utoqqaat atukkamikkut nakkutigillu-arnerusinnaalernissaasigut ikiuukkusup-pugut, soorlu timimik atuinikkut pikkoris-saanissamik pilersitsinikkut.**
- **Innarluutillit ilaqutaasullu ataqqineq-a-rnermik misigisimanissaat anguniarpar-put, inuiaqatigiinnilu peqataanerisigut atugassarititaasut pitsaanerpaat pilersin-nerisigut.**
- **Ilaqutariinnut meeqqanullu piaartumik il-iuseqartarnissaq nukittorsarniarparput, tassa naartulernermit atualernissap tun-gaanut ingerlasussamik.**

Inuusuttuaqqat naartuersittarnermut, pujortarnermut pualavallaarnermullu tunngasutigut eqeersimaarnerulernissat anguniarlugu kommuni qanoq iliuuseqarsinnaava?

Meeqqat, inuusuttuaqqat utoqqaallu peqatigiinnerulernissaat pitsaasunillu misigisaqatigiinnerunissaat anguniarlugit qanoq iliuuseqartoqarsinnaava?

Det gode liv

Det gode liv skal starte tidligt og vare så længe som muligt. Kommunen tager medansvar for at skabe rammerne for at borgerne kan leve godt og sundt. I det daglige arbejde handler det om dialog med borgeren og løsningsorienteret samarbejde. Gode sundhedsvaner skal læres tidligt i livet, derfor arbejder Qeqqata Kommunian på sundhedsfremme og hjælp til selvhjælp. Vi har fokus på mennesker med særlige behov og arbejder aktivt på at borgerne hjælpes til at spise rigtigt, holder op med at ryge, indtager alkohol på en hensigtsmæssig måde og får nok motion. Handicappede og psykisk syge skal have hjælp til som andre borgere at kunne leve en aktiv tilværelse med arbejde og fritidsliv.

Alle borgere har ret til et godt og sundt liv. Nogle familier klarer sig selv udmærket, andre har brug for hjælp af den ene eller anden art. Igennem et samarbejde mellem blandt andre forebyggelseskonsulenter, sundhedsvæsen, skoler og politi styrkes muligheden for at gribe ind, når nogen har brug for særlig hjælp og opmærksomhed. Kommunens ældre borgere tilbydes omsorg og hjælp i det omfang, der passer den enkelte. Derfor er der mulighed for forskellige former for pleje – både i eget hjem, i ældrebolig og på plejehjem. Det daglige samvær med andre er vigtigt, og prioriteres gennem forskellige ældreaktiviteter. Blandt andet en årlig rejse, hvor det sociale samvær er omdrejningspunktet for gode oplevelser.

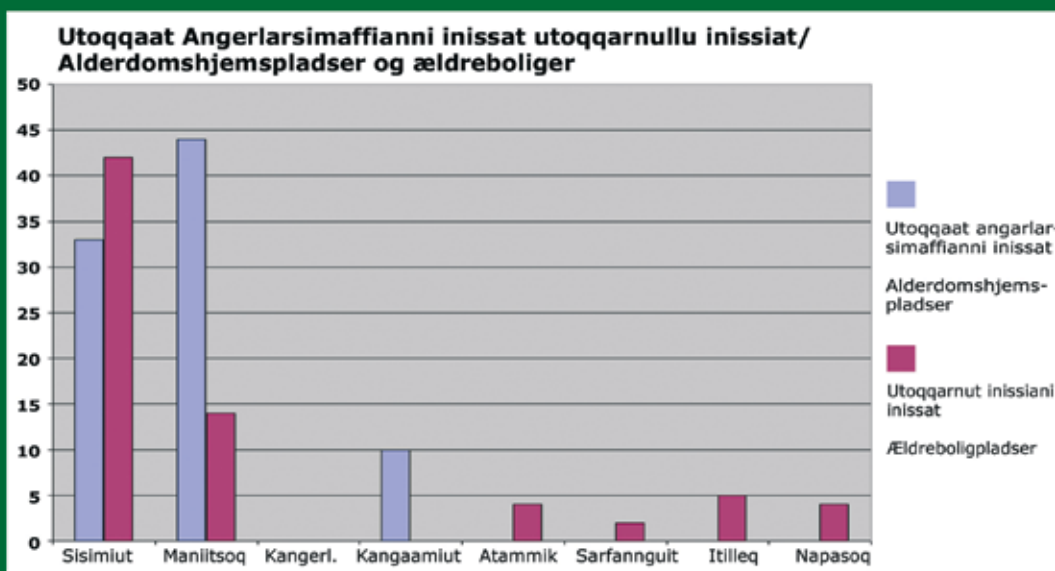
- **Vi vil medvirke til sundhedsfremmende aktiviteter i samarbejde med sundhedsvæsenet, foreninger og privatpersoner.**
- **Vi vil øge forebyggelsesindsatsen over for børn og unge, med fokus på blandt andet nedbringelse af aborter, og misbrug af stoffer og alkohol.**
- **Vi vil bidrage til, at der skabes gode rammer for netværk, der medvirker til at forbedre ældres livskvalitet – for eksempel gennem oprettelsen af ældreråd.**
- **Vi vil arbejde for hjælp til selvhjælp omkring ældres fysiske velvære, for eksempel gennem oprettelse af minikurser om bevægelse og motion.**
- **Vi vil arbejde for, at handicappede og deres familier oplever respekt og skabe de bedste rammer for deres aktive deltagelse i samfundslivet.**

- Vi vil styrke den tidlige indsats for familier og børn gældende helt fra graviditet til udgang af skole.

? Hvordan kan kommunen målrette de unges opmærksomhed omkring abort, rygning og fedme?

? Hvilke tiltag kan der gøres, så børn, unge og ældre kan lære af hinanden og få gode oplevelser sammen?

Kulturi, timersorneq sunngiffillu – nukiit sammisaqarnerlu

Geqqata Kommuniata peqatigiiffinnik nukittorsaanissaq pitsaasutut isigivaa, tamannalu kommunimi ersarinneruleriartorluni. Kommunip peqatigiiffiit timersoqatigiiffillu timalimmik tapersorsorpai, nunanilu allani unammisarnerni aqqissuussanilu peqataasinnaanerit periarfissiuuteqataaffigerusullugit. Tamatumuuna inuusuttut utoqqaallumi unamillernermik misigisimanerulersarput, ineriartornerulersarlutik kulturikkullu pisutigut peqataanissamullumi kajuminnerulersarlutik. Soqutigisammi aallaavigalugit allat peqatigalugit unammiaarnerit innuttaasunit nuannersumik misigisaqarfusarput.

Illoqarfimmi kulturikkut timersornikkullu iliuuseriniakkat pingaaruteqartuupput, misigisammi soorlu Arctic Circle Race, kinaassutsimik ersarinnerulersitsisarput akaaraqatigiinnerunermillu angusaqarfusaramik. Maajimi Peqqissuugit kommunip tapersorsorpa, tamatumuuna peqqinnarnerusumik inuuneqarnissaq, timimillu atuinerunissaq peqqinnartunillu nerisaqartarnissaq pingaartinneqarlutik. Sila pissutaalluni silami qanoq iliuuseqartoqarsinnaatinnagu, kommunip timersortarfiutai amerlasuunit atorleqartarlutik. Atuakkanik atorniartarfiit katersugaasiviillu avammut isiginnittarfiup kommunimilumi innuttaasunit atorluarneqartuullutik. Aasaanerani ukiuuneranilu silami iliuuseqarnisami periarfissarpassuaqarpoq. Kommunip timmut nunatarujussuani illuaqqat ukioq kaajallallugu kikkunniilluunniit atorleqarsinnaasuupput. Piniarnermi, pisulluni angalaarnermi, qimussernermi umiatsiamillu angalanerini periarfissat pitsaalluinnartuullutik.

- **Meeqqat, inuusuttut, inersimasut utoqqaallu kulturikkut misigisaqartitaanissaat periarfissaqartikkusupparput.**
- **Kulturikkut tamatigoortunissaq soqutigisarivarput, tamannalu peqatigiiffinnik kulturikkullu iliuusissatigut tapiiffiginnittarnikkut ingerlallutigut.**
- **Illoqarfitsinni marluusuni naluttarfiliorniarpugut, nunaqarfitsinnilu timersortarfeeqqanik sanatitserusulluta.**
- **Pinngortitamik misigisaqarnissat aqutissiuukkusupparput, ilaatigut sunngiffimmi piniarnermilu illuaqqanik pitsaasumik kiffartuussinertigut.**

- **Nunani allani unamminerni unammersu- artitsinernilu timersortartut peqataasinnaanissaannut tapiissuteqartarusuppu-**

- ? Illoqarfitsinni nunaqarfitsinnilu peqatigiiffinnik soqutiginninneq qanoq iliuuseqarnikkut nakittorsarsinnaavavut?
- ? Kulturikkut nukiit pigisavut qanoq iliuuseqarnikkut atorluarnerusinnaavavut – suunuku- alu?
- ? Timersoqatigiiffinni peqatigiiffinnilu meeqqanik inuusuttunillu sullissiniarnerit qanoq iliuuseqarnikkut nukittorsarsinnaavavut?

Kulturi, timersorneq sunngiffimmilu sammisasaqarfii

	Fritidshjemmi/ sunngiffimmi	Timersortarfik/ Timersortarfeeraq	Arsartarfik/ arsartarfik sioraq	Oqaluffik	Katersugaasivik	Eqqumiitsuliortut sahnaviat	Naluttarfik/silami naluttarfik	Kulturikkut illorsuaq/ ataatsimittarfik	Katersortarfik	Innuttaasut Illuat	Kiffartuussiviit
Sisimiut	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Maniitsoq	X	X	X	X	X	X			X		
Kangerlussuaq	X	X	X	X	X		X	X			
Kangaamiut		X	X	X		X			X		X
Atammik		X	X	X							X
Sarfannugit			X	X					X		X
Itilleq			X	X					X		X
Napasoq			X	X					X		X

Kultur, sport og fritid – kraft og kreativitet

Qeqqata Kommunia ser en styrke i det rige foreningsliv, der blomstrer i kommunen. Kommunen støtter aktivt foreninger og sportsklubber, og tilskynder deltagelse i udenlandske konkurrencer og arrangementer. Det udvikler og udfordrer unge som ældre at mødes til sportsstævner og store og små kulturbegebenheder. Det giver gode oplevelser for borgerne at mødes med andre om en fælles interesse.

Lokalt forankrede initiativer og tiltag på kultur- og idrætsområdet er vigtige, da oplevelser som for eksempel Arctic Circle Race, styrker identitet og tolerance. Kommunen støtter Gør Maj Sund, som sætter fokus på et sundt og aktivt liv med bevægelse og gode kostvaner. Når vejret ikke tillader udendørsaktivitet benyttes kommunens haller af mange. Biblioteker og museer er gode vinduer til omverden og bruges også flittigt af kommunens borgere. Der er rig mulighed for udeliv, både sommer og vinter. Kommunale hytter i kommunens store bagland kan benyttes af alle året rundt. Det giver gode rammer for jagt-, vandre-, slæde- og sejlture.

- **Vi vil give adgang til kulturoplevelser for børn, unge, voksne og ældre.**
- **Vi vil arbejde for kulturel mangfoldighed ved aktivt at støtte forenings- og kulturliv.**
- **Vi vil arbejde for at bygge svømmehaller i vore to byer, og minihaller i byggerne.**
- **Vi vil udvikle adgangen til oplevelser i naturen, blandt andet gennem servicering af gode hytter til fritid og fangst.**
- **Vi vil støtte idrætsudøveres deltagelse i udenlandske konkurrencer og stævner.**

? Hvordan styrker vi foreningslivet i byer og bygger, og kan vi lære mere af hinanden?

? Hvordan udnytter vi bedst de kulturelle kræfter vi har – og hvad er de?

? Hvordan kan vi styrke arbejdet for børn og unge i sportsklubber og foreninger mest muligt?

Kultur, sport og fritidsfaciliteter

	Fritidshjem/ fritidscentre	Sportshal/Minihal	Fodboldbane/grusbane	Kirke	Museum	Kunstnerværksted	Svømme- /friluftsbad	Kulturhus/kongressal	Forsamlingshus	Medborgerhus	Servicehus
Sisimiut	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Maniitsoq	X	X	X	X	X	X		X			
Kangerlussuaq	X	X	X	X	X		X	X			
Kangaamiut		X	X	X		X			X		X
Atammik		X	X	X							X
Sarfannquit			X	X					X		X
Itilleq			X	X					X		X
Napasoq			X	X					X		X

Pinngortitaq, avatangiisit piunnartitsisinaanerlu

Inuiaqatigiit sumiikkaluilluunniit saligaatsumik avatangiiseqarnissartik pisariaqartippaat. Inuiaat ikit-sunnguaannaat nunarujussuarmi najugaqaratta, tamanna uatsinnut pissusissamisoorsorinarluni, innut-taasulli ataatsimoornerujuartuinnarnerput peqqutaalluni avatitsinniillu nioqqutissat tikisitavut amerliar-tuinnartillugit, tamanna unamminarnerujartuinnalersimalluni.

Geqqata Kommuniani avatangiisitta saligaatsuutinnissaanut periarfissarissaarpugut. Illoqarfiit nuna-qarfiillu – Kangerlussuaq pinnagu – ikuallaaveqarpugut. Sisimiut, Maniitsoq aammalu Kangerlussuaq kuuffissuaqarnikkut atugassarissaarfiupput.

Siusinnerukkut ajortuliutaasarsimasut malitsigisaannik, unamminartorpaalussuarnik naapitassaqar-pagut soorlu saviminikunik katersuinnakkanik, biilit atorsinnaajunnaarnikut igitallu allat. Periarfissaqar-porli. Erngup nukissiorfiisa angisuut ikummatissanik tikisit-siortornerput unitsissinnaavaat. Sisimiut nunatsinni erngup nukissiorfiisa sisamaat pigileqqarmerpaat.

Center for Arktisk Teknologi (ARTEK) suleqatigalugu issittumi ingeniørinngorniat ilinniarfiat nutaaliortillu aallaavigalugit teknikkikkut avatangiisinillu pitsanngorsaataasussatigut ineriartortitsinerit assigiinngit-sut aallartisarnerqarput.

- **Igitassanut tunngasut siunissami kom-munimut aningaasartuutaajunnaarnis-saat suliniutigissavarput.**
- **Innuttaasut suleqatigalugit illoqarfinni nunaqarfinnilu igitassat annikillisin-niarnissaat qulakkeerniarsavarput.**
- **Savimikunik igitsiviit torersassavavut, ta-amatullu igitat immikkut ittut mianernar-tullu immikkoortiterlugit.**
- **Imikumik eqqaaneq pitsaanerulersassa-varput, kuuffissuit pingaartillugit igitas-serinerlu ajornaanerulersarlugu.**
- **Teknikkit piunnarsinnaasut atorusuppa-vut, erngullu nukinga pingaarnertut atug-aralugu.**
- **Silaannaap allanngoriartornerata kingu-nerisinnaasai piareersimaffiginiarpavut.**

? Ikinngutit nalunngisatilluunniit si-karitsikuminnik maangaannaq igit-sigaangata qanoq qisuariuteqartarpit?

? Qanoq iliuuseqarnikkut illoqarfinni, nuna-qarfinni maangaannaq eqqaanersuaq nunaannarmilu qimagaanersuaq pinngit-soortissinnaavavut?

? Illoqarfinni innuttaasut suliffeqarfillu biilikunik, angallatikunik, containerinik il.il. igitsisinnikkut qanoq iliuuseqarluta pitsaanerulumik periarfissiisinnavugut?

Nalunngiliuk Sisimiuni angerlarsimaffinniit igitat makkuugajummata annertussusiat ilanngullugu:

- 43 % uumassusilineersut
- 9 % igalaamerngit saffiugassallu
- 30 % sinnikut ikumasinnaasut
- 2 % sinnikut ikumasinnaanngitsut
- 15 % qisuit, plastikkit, pappit, papialat
- 1 % mianernartut

Batterikut mikisut tonsip affaata missaat iginneqar-tarput. Ukiumut.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu anartarfinnik, katersuivinnik kuuffissuartigullu ataatsimoortumik aniatsitsineq

Samlet udledning til natrenovation, slamtank og kloak i byer og bygder

Illoqarfik nunaqarfillu / Byer og bygder	Anartarfiit / Natrenovation	Katersuviit / Slamtank	Kuffissuit / Kloak	Illoqutigiit amerlassusii / Antal husstande
Sisimiut	307	253	1943	2.503
Maniitsoq	217	40	894	1.151
Kangerlussuaq	0	36	206	242
Kangaamiut	160	0	2	162
Atammik	77	0	0	77
Sarfannugit	39	0	0	39
Itilleq	36	0	0	36

Natur, miljø og bæredygtighed

Ethvert samfund har behov for at omgivelserne fremstår rene. Med få mennesker i et stort land falder det os naturligt, men den øgede befolkningskoncentration og de mange importvarer gør dette til en udfordring.

I Qeqqata Kommunia er der gode forudsætninger for et godt nærmiljø. Byerne og bygderne – bortset fra Kangerlussuaq – har forbrændingsanlæg. Sisimiut, Maniitsoq og Kangerlussuaq har et forholdsvist veludbygget kloaknet.

Som følge af fortidens synder står vi med en række udfordringer i form af ophobet jernskrot, udtjente køretøjer og andet affald. Der er dog også muligheder. Store vandkraftpotentialer kan gøre os uafhængige af importerede brændstoffer. Sisimiut har netop fået landets fjerde store vandkraftværk.

I samarbejde med Center for Arktisk Teknologi (ARTEK) er der med udgangspunkt i arktisk ingeniøruddannelsen og innovationscentret igangsat en række forskellige udviklingstiltag indenfor bæredygtige teknologi og miljøforbedringer.

- **Vi vil arbejde på, at bortskaffelse af affald i fremtiden bliver udgiftsneutralt for kommunen.**
- **Vi vil i samarbejde med borgerne sikre, at affald i byer og bygder mindskes.**
- **Vi vil rydde op i gamle jernskrotlagre samt sortere særligt og farligt affald.**
- **Vi vil forbedre spildevandshåndteringen med fokus på kloakering og bedre afskaffelsesmetoder.**
- **Vi vil benytte bæredygtige teknologier og især udnyttelse af vandkraftpotentialerne.**
- **Vi vil være forberedte på konsekvenserne af klimaforandringerne.**

? Hvordan reagerer du når dine venner og bekendte smider cigaretskodder eller affald på vejen?

? Hvordan undgår vi, at affald smides i byer og bygder samt efterlades i naturen?

? Skal der strammere tiltag omkring borgernes og virksomhedernes mulighed for at efterlade gamle køretøjer, både, containere m.m.

Vidste du, at husholdningsaffaldet i f.eks. Sisimiut består af ca.:

43 % organisk
9 % glas og metal
30 % rest brændbart
2 % rest ikke brændbart
15 % træ, plastik, pap, papir
1 % farligt affald

Der smides ca. et halvt ton brugte små-batterier ud. Hvert år.

Inigisat, sanaartukkat illoqarfimmilu najugaqarfiit

Pisortat inissialiortiternertigut sunniutilerujussuupput, nunatsinnilu inissiat amerlanerpaartaat Namminersorlutik Oqartussanit kommuninillu pigineqartuullutik. Ukiut untritilikkaat nikinnerisali kingorna, pisortat inuinnaat inissialiortiternertigut pingaarnertut.

Aaqqissuuseqqinnikkut siunissami inissiat tamarmik kommuninit pigineqalernissaat periarfissiniagaavoq. Qeqqata Kommuniani pisortat inissiaataat tamarmik inissiaatileqatigiiffik INI-mit nakkutigisaapput.

Sisimiuni Maniitsumilu pisoqalinikunik inissiarpaalussuaqarpoq. Ilarpaalussui nungullarsimaqaat, ingutsarneqarnissaallu piiarnissaalluunniit pisariaqalernikuulluni. Nutaanik inissialiornissami qulakkeerniartariaqarpoq, sunngiffimmi sammisassaqaarfissat ilaatinnissaat.

- **Inissialiornissamut sanaartorfisaa nerit ingerlakkusupput.**
- **Kommunip inissiat/illut pigisaasa tunernerisigut inuinnaallugu sanaartornissaminnut tapiiffisarnersigut inissiat inuinnarnit pigisat annertusarniarpavut.**
- **Nalinginnaasumik pitsaasunik inissiaqarneq qulakkeerniarpavut, soorlu utoqqarnut, innarluutilinnut naleqqussakkanik ilinniagalinnullu inissialiornikkut.**
- **Iluarsartuussinertigut sumiiffinnilu inissianik nutaanngilisimasunik iluarsartuussinertigut nnuttaasunik, inissiaatileqatigiiffik INI-mik namminersorlutillu oqartussanik suleqateqarniarpavut.**
- **Illoqarfinni inissiaqarfiit najugaqarfillu nunataqartitertinnerisigut, pisuinnarnut aqqusiniliinertigut, pinnguartarfeqartitsinertigut ataatsimoorfiusinnaasutigullu aaqqissuusinertigut orniginarnerulersaaniarpavut.**
- **Utoqqarnut, pitsorluttunut ilaqutariinnullu mikisunik meeralinnut tikikkuminarnerulersaanerit ingerlanniarpavut.**

? Illoqarfiit alliaartorneri ilutigalugit, illoqarfiup qeqqa nerukilliartuinnarpoq. Taama ataatsimut inissialiortiternertigut illoqarfiup qeqqani innuttaasunut kiffartuussiviit sunngiffimmilu sammisassat qaninnerulerpullusooq. Illoqarfiut taama akulikinnerusunik siammasissunilluunniit sanaartorfissappat?

? Pisortat aningaasaataat pingaarnertut nalinginnaasunik inissianut atorpeqassappat imaluunniit inuinnaat inissialiaannut/illuliaannut tapiissutitut?

Boliger, byggeri og byrum

Det offentlige har stor indflydelse på boligbyggeriet, og Selvstyret og kommunerne står i dag som ejere af hovedparten af landets boliger. Siden årtusindeskiftet har det offentlige prioriteret opførelse af private boliger.

Strukturreformen lægger op til, at alle offentlige boliger fremover ejes af kommunerne. I Qeqqata Kommunia administreres alle offentlige boliger af boligselskabet INI.

I Sisimiut og Maniitsoq er der en del ældre boligblokke. En del af dem er efterhånden slidt ned og trænger til en sanering eller renovering. Ved anlæggelse af nye boligområder bør det sikres, at der er attraktive udendørsarealer til fritidsaktiviteter.

- **Vi vil sikre byggemodnede områder til boligbyggeri.**
- **Vi vil skabe en større privat andel af boliger gennem salg af eksisterende kommunale boliger og støtte til privat boligbyggeri.**
- **Vi vil sikre en velfungerende almen boligsektor med blandt andet ældre-, handicapvenlige og studie boliger.**
- **Vi vil samarbejde med borgere, boligselskabet INI og selvstyret om sanering og kvarterløft af ældre boligområder.**
- **Vi vil gøre boligområderne og byrum attraktive med grønne områder, gangstier, legepladser og torve.**
- **Vi vil prioritere gode adgangsforhold og tilgængelighed for ældre, gangbesværede og småbørnsfamilier.**

Efterhånden som byer vokser, opstår et pres for fortætning af centrum. Ved fortætning får flere borgere lettere adgang til servicefaciliteter og fritidstilbud midt i byen. Skal vores byer fortættes eller vokse i udbredelse?

Skal de offentlige midler prioriteres på almen-nyttige boliger eller på tilskud til privat boligbyggeri?

Inissiat amerlassusii / Antal boliger

	Aggvaqatigiissillugu angissuseq / Gennemsnitligt boligareal	Init amerlassusii aggvaqatigiisillugit / Gennemsnitligt antal rum
Paamiut	62,6	2,8
Nuuk	75,4	3,1
Maniitsoq	63,5	2,8
Sisimiut	66,7	2,9
Kangaasiat	65,4	3,0
Aasiaat	64,9	2,9
Qasigiannuguit	65,4	2,9
Ilulissat	69,6	3,0

Imaaniineq, nunamiineq silaannarmiinnerlu

Inuuttaasut inuutissarsiutillillu periarfissaat eqqarsaatigalugit attaveqaatit pitsaasut qularnaatsumillu, eqaatsumik angallassineq apeqqutaasorujussuupput. Qeqqata Kommunian angallannikkut pitsaasumik aqqivigineqarnissaannut periarfissarinnerpaajuvoq.

Nunap timaata silaannaata kinguneranik Kangerlussuup silaa allanngujaatsorujussuuvoq. Kangerlussuarmini Nunat tamat atorsinnaasaannik Mittarfik angallannermut atatillugu nunarsuarmini mittarfiit pitsaannerpaat ilagaat. Kommunimi nunap sineriaa kalaallit nunaata kitaani ukioq kaajallallugu sikuneq ajortut ilagivaat, illoqarfiillu umiarsualivii ukioq kaajallallugu atorneqarsinnaasuullutik. Kommunilli illoqarfiini marluusuni, Maniitsup Sisimiullu, umiarsualiviini pissutsit, illoqarfinnut kommunip avannaaniittunut kujataaniittunullu sanilliullugit taama pitsaasuseqaratik.

Kalaallit Nunaanni angallannermut tunngasut Namminersorlutik Oqartussat pigisarivaat. Kommunerujussuit nutaajusut eqqarsaatigalugit eqqarsaatersuutaagaluarpoq, kommunit tamakku tamakkerlugit ilaalluunniit pigisarilissagaat. Kalaallit Nunaanni silaannakkut umiarsuarnillu angallassineq, annerpaamik namminersorlutik oqartussat pigisaannit piginneqatigiiffinnik ingerlataapput. Piginneqatigiiffiit amerlasuutigit kisermaassisuupput, akuersissuteqarfiullutik silaannakkullu angallassineq eqqarsaatigalugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarfiullutik. Qeqqata Kommunialu kisiartaalluni silaannakkut angallassinikkut kiffartuussaani.

- **Kommunimi umiarsualiviit mittarfillu akisussaaffittut tigorussupavut.**
- **Umiarsualiviit allinissaat kiisalu Sisimiut Kangerlussuullu akornatigit aqqusniornissaq pingaartillugit salliutikkusupavut.**
- **Kangerlussuup nunat tamat mittarfiattut pitsaasumik inissisimanager angallannikkullu pitsaasuunera qulakkeerusupavut.**
- **Nunaqarfinnut inunnik angallassinerup kommunimi pissutsinik aallaaveqarnissaa anguniarparput.**

- **Kikkut tamat angallaffisa, pisuinnaat aqquataasa cikilertarfillu angallaffiuneri pitsanngorsarusupavut.**

? Illoqarfimmi ineriartorfiusumi, inissiatigullu immikkoortitaarfiusumi, illoqarfiup ilaaniit allamut ingerlanissami attaveqaatit pitsaannerunissaat kissaataavoq, illoqarfiillu immikkoortui eqqissisimanartuutikkusutaallutik meerartallit eqqarsaatigalugit. Inissiaqarfiit akornatigit, imaluunniit inissianiit illoqarfiup qeqqanuinnaq aqqusineqarusuppugut?

? Inuuttaasut inuutissarsiuteqarfiilluunniit allanut sanilliullugu qanoq attaveqarnissaq kisaatigineruaat – umiarsuakkut, aqqusinikkut timmisartukkulluunniit?

Qeqqata Kommuniani umiarsuarnik tikinneqartarneq Namminersorlutik Oqartussanik suliffeqarfiutaanillu isumaqatigiissuteqarnikkut

Besejlingsfrekvens i Qeqqata Kommunian aftalt mellem Selvstyret og dets aktieselskaber

	Sisimiut	Maniitsoq	Kangerl.	Kangaam.	Atammik	Itilleq	Sarfan.	Napasog
Nassiussat								
Fragtbesejling	10. dag	10. dag	2 om året	14. dag	14. dag	14. dag	14. dag	14. dag
Inunnik angal. (AUL)								
Passagersejlad (AUL)	7. dag	7. dag	-	7. dag	-	-	-	-
Nunaq. angalasarn. (RAL)								
Bygdesejlad (RAL)	7. dag	7. dag	-	7. dag	7. dag	7. dag	7. dag	7. dag

Til vands, til lands og i luften

Gode infrastrukturanlæg og en sikker, fleksibel trafik er en forudsætning for borgernes udfoldelsesmuligheder og et sprudlende erhvervsliv. Qeqqata Kommunia har landets bedste geografiske udgangspunkt for gode trafikforhold.

Indlandsklimaet ved Kangerlussuaq gør vejrforholdene meget stabile. Kangerlussuaq Internationale Lufthavn er blandt verdens bedste lufthavne med hensyn til regularitet.

Kyststrækningen i kommunen er en del af åbenvandsområdet langs den grønlandske vestkyst, hvor byernes havne kan besejles året rundt. Havneforholdene i kommunens to byer, Maniitsoq og Sisimiut, er imidlertid ikke på niveau med byerne nord og syd for kommunen.

Den grønlandske trafikinfrastruktur er ejet af Grønlands Selvstyre. Med de nye storkommuner er det meningen at kommunerne helt eller delvist skal overtage ejerskabet.

Luft- og skibstransport i Grønland foregår hovedsageligt med selvstyrejede selskaber. Selskaberne har ofte monopol, koncession og servicekontrakter med Selvstyret. I Qeqqata Kommunia er der som eneste grønlandske kommune ikke serviceaftale på lufttransport.

- **Vi vil overtage ansvaret for havne og lufthavne i kommunen.**
- **Vi vil prioritere havneudvidelser og anlæggelsen af en vej mellem Sisimiut og Kangerlussuaq.**
- **Vi vil sikre, at Kangerlussuaqs internationale lufthavns unikke placering og regularitet udnyttes bedre.**
- **Vi vil arbejde for, at passagersejls til bygderne sker med udgangspunkt i kommunen .**
- **Vi vil forbedre færdselsforholdene for kollektiv trafik, fodgængere og cyklister.**

? I voksende bysamfund med separate boligområder er der både ønske om at have gode trafikforbindelser mellem de enkelte boligområder og lade boligområderne forblive rolige til gavn for børnefamilier. Skal bilveje mellem boligområder prioriteres eller skal vi nøjes med veje fra boligområde til centrum?

? Foretrækker borgerne eller erhvervslivet en trafikform – skib, vej eller fly – foretrækkes frem for andre trafikformer?

Kalaallit Nunaata Qeqqani illoqarfinnilu qanittuini attaveqaatit angisuut Store infrastrukturanlæg i Midtgrønland og nærmeste byer

Attaveqaat / Infrastrukturanlæg	Kangerlussuaq	Maniitsoq	Sisimiut	Aasiaat	Ilulissat	Nuuk
Mittarfik / Landingsbane	2830 m	799 m	799 m	799 m	845 m	950 m
Imarpik ikaarlugu umiarsualivik / Atlantkaj	0 m	60 m	60 m	110 m	120 m	272 m

Ineriartorneq, ilisimasaqarneq piumassuseqarnerlu

Namminersornerunerup januaarip 1-ani 2009-mi eqqunneqarnerata malitsigisaanik Kalaallit Nunaanni inuuttaasut tamarmik tulleriaarinissartik tikissimavaat. Aningaasaqarneq imminut napatittoq, annertuumillu ineriartorfiusoq kiisalu suliffissaqarnikkut periarfissat pitsaasut pingaartinneqarlutik.

Piniarneq aalisarnerlu taamatullu takornariaqarneq suli pingaaruteqartussaapput. Ineriartortitsinermi suliffissat nutaat soorlu alumiiniumik aatsiteriviliornissaq, aatsitassarsiornissat uuliamillu qalluilernissaq pingaarutilingortussaapput, inuiaqatigiittut aningaasaqarnikkut allanut utaqqiinnartuuniangikkutta.

Pilersaaruterpassuit annertuut, arlaatigut sunniteqarnisa kingunerinik suliffissaqartitilertussaapput, soorlu assassortunik kiffartuussivitsigullu. Tamannalu aallartiterusuttunut namminerlu ingerlatserusuttunut periarfissatsialammik pilersitsisussallutik.

- **Inuutissarsiuteqarfinnik piumassuseqarluartunik, imminnut napatissinnaasunik nunallu avataani aningaasat nikerarnerinik sunnigaavallaangitsunik ineriartortitsiuarnissatsinni atugassarititaasut pitsasuunissaat qulakkeerniartuassavarput.**
- **Aallartitsinianut siunnersortaaneq pingaartinniarpavut.**
- **Sulisut ilitsersuinertigut ilinniarnikkatigullu qaffassartinniarpavut.**
- **Inuutissarsiutitigut ineriartortitsinermi Qeqqata Inuutissarsiutitigut Siunnersu-isoqatigiivi suleqatiginiarpavut.**
- **Inuutissarsiuteqarfissatut sanaartorfissat qulakkeerniarpavut.**
- **Nunaannarmik atorluaanissatigut periarfissat pilersikkusuppavut.**

? Inuutissarsiutit arlaannut tunngasut allanut sanilliullugit salliutinneqassappat?

? Alumiiniumik aatsiteriffiliornissaq, aatsitassarsiorfeqarnissaq uuliamilluunniit qalluinissaq aalisarnermut takornariaqarnermullu sanilliullugit pitsaanerusumik atugassaqartitaassappat?

Nalunggiliuk:

- kommunimi takornarissanik sullissivik annerpaaq 25-inik suliffissaqartitsimmat
- kommunimi tunisassiorfik annerpaaq 180-inut suliffissaqartitsimmat
- Sarfartuumi aligoqperiveqalissappat inuit 500-t angullugit suliffissaqartitsissimmat
- Maniitsumi alumiiniumik aatsiteriffissami tunisassiornissaq 650-inut suliffissaqartitsissimmat
- kalaallit nunaata kitaata avataani uuliamik gasimillu tunisassiortoqassappat, tamanna suliffissanik aamma kinguneqarsinnaassimmat

Vækst, viden og virkelyst

Hele det grønlandske samfund står over for nye prioriteringer efter Selvstyret blev indført den 1. januar 2009. En selvåren økonomi med høj vækst og gode beskæftigelsesmuligheder er i fokus.

Fangst og fiskeri samt turisme vil fortsat have stor betydning. De nye væksterhverv i form af aluminiumsproduktion, minedrift og olieudvinding vil have afgørende betydning, hvis vi som samfund skal blive økonomisk uafhængige.

De mange store projekter vil øge efterspørgslen i afledte erhverv som håndværks- og servicefag. Det giver gode muligheder for driftige iværksættere og forretningsfolk.

- **Vi vil sikre rammerne for en kontinuerlig udvikling af et driftigt, bæredygtigt og konjunkturuafhængigt erhvervsliv.**
- **Vi vil prioritere rådgivning til iværksættere.**
- **Vi vil opkvalificere arbejdsstyrken gennem vejledning og uddannelse.**
- **Vi vil samarbejde med Qeqqata Erhvervsråd om erhvervsudviklingen.**
- **Vi vil sikre områder til erhvervsbyggeri.**
- **Vi vil skabe muligheder for udnyttelse af det åbne land.**

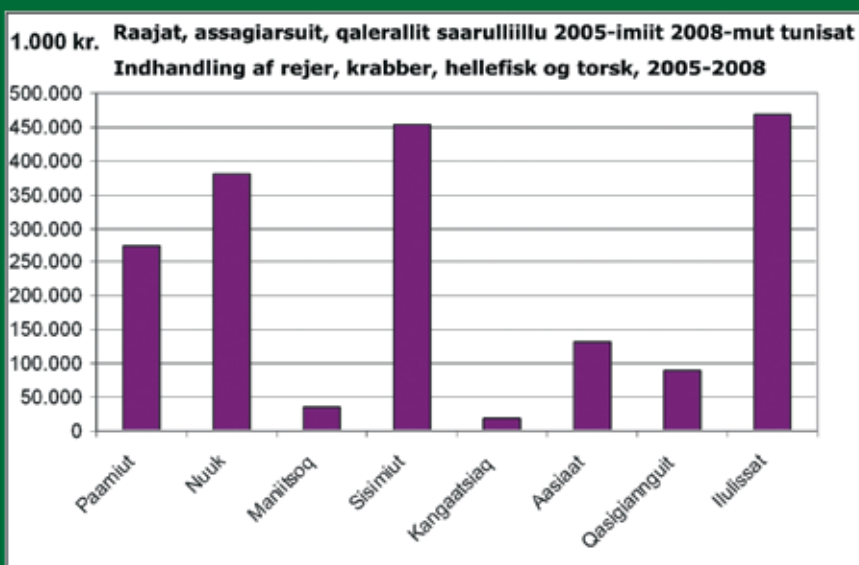
? Skal nogen erhvervsområder prioriteres frem for andre?

? Skal de væksterhverv som aluminiumsproduktion, minedrift og olieudvinding have bedre vilkår end om fiskeri og turisme?

Vidste du at:

- den største turistvirksomhed i kommunen har 25 arbejdspladser
- den største produktionsvirksomhed i kommunen har 180 arbejdspladser
- en mulig diamantmine ved Sarfartooq forventes at give op til 500 arbejdspladser
- en kommende aluminiumsproduktion i Maniitsoq vil have 650 arbejdspladser
- at potentiel olie & gasproduktion ud for den grønlandske vestkyst muligvis kan betyde endnu flere arbejdspladser

Nunaannaq

Inuiaqatigiit pisuut pigisaminnik atorluaasuupput. Inuiaqatigiit kalaallit qangarsuarniilli immap nunallu tunniussinnaasai atorluagaraat. Illoqarfiit ineriartornerisa aalisarnerullu ineriartortinneqarnerata malitsigisaannik nunaannaap pingaarutaarukkunnaariartorsimavoq. Nunanut allanut sanilliullugu Kalaallit Nunaanni angallassinikkut periarfissalunnerunrata malitsigisaannik, nunaannarmi periarfissat soqutiginaataat annikilliertorsimalluni.

Sermersuarmut qanittumi nunatat naggorissut tuttorpassuaqarfiullutillu umimmappassuallit, ullumikkut sumiiffimmi inuussutissatigut pissarsifiulluartarput. Kangerlussuup eqqaani aqqusineerarpasuit tamakuningaa tuilluarnissami pinngitsoorneqarsinnaangillat.

Januaarip 1-ani 2011-miit nunaannaap pilersaarusiorfiusarnera Namminersornerusuniit kommunit tunniunneqartussaavoq. Tamatumalu malitsigisaannik nunaannarmi illuaqqiornissami nunaminertamik atugassiisarnerit qamutinillu motoorilinnik atuisinnaanerit kommunit susasaqarfigilissallugit. Pilersaarusiornermik kommunit tigusinermikkut, nunaannarmi inuutissarsiutitigut ineriartortitsinikkut akisussaaffeqarnerulissapput.

Nunaannarmi takornariaqarnikkut soqutiginaatilinnik iliussissatigut imaannaangitsumik periarfissarpassuaqalissaaq, soorlu illuaqqami feriarneq, aalisariarneq, tammajuitsussarsiorneq, sermersuarmi iliussissat heliskiingilu.

Nunatat immikkoorutillit innarlerneqannginnissaat qangarsuarmut qulakkeertariaqarput. Tamakku ilagalugu Arnangarngup Qoorua – Kalaallit Nunaanni eqqissisimatitat ataasiakkaat ilaat. Kommunimi piujuarnatitassat eriagisassat allat eqqarsaatigalugit tassaallutik tuttuat piaqqiortarfii, kiisalu Aasivisuit qanittuanni masarloqarfissuaq timmiarpasuarmit najorneqartartoq. Arnangarngup Qoorua Aasivisuillu siunissami inunnik piniariartarfissuusimasutut nunarsuarmi kingornutassatut piukkutaalluni.

- **Nunaannarmi periarfissat atorluarneqar-nerunissaat, qulakkeerniassavarput.**
- **Nunaannaap sunngiffimmi inuutissarsiuteqarnikkullu atorluarneqanerunissaa, sulissutigissavarput.**
- **Nunaannarmukarsinnaanerup ajornaannerulernissaa anguniassavarput.**
- **Pinngortitamik kulturikkullu immikkut eriagisassat piujuarnissaat anguniassavarput.**

? Nunaannarmi sumiiffiit ataasiakkaat aalajangersimasumut atorneqarnissaat anguniarneqassava?

? Arlaanni sumiluunniit arlaatigut periarfissat killilersimaarniarneqassappat, soorlu qamuteralaat aatsitassarsiornissarlunniit eqqarsaatigalugit?

Det åbne land

Rige samfund udnytter de ressourcer de har. Det grønlandske samfund har altid udnyttet både havets og landets ressourcer. Med bysamfundenes vækst og fiskeriets effektivisering er det åbne land blevet stadigt mindre vigtigt. I forhold til andre lande har manglen på stabile transportmuligheder i Grønland mindsket det åbne lands betydning.

De frodige landområder tæt på Indlandsisen med de mange rensdyr og moskusokser fungerer i dag som regionens spisekammer. De mange veje ved Kangerlussuaq er en forudsætning for optimal udnyttelse heraf.

Den 1. januar 2011 overgår den fysiske planlægning af det åbne land fra Selvstyret til kommunerne. Dermed bliver arealtildeling til hytter og regulering af motoriseret kørsel i terræn et kommunalt anliggende. Ved overtagelsen af planlægningen får kommunerne større ansvar for erhvervsudviklingen i det åbne land.

I det åbne land er der talrige muligheder for eksklusive turismeaktiviteter som for eksempel hytteferie, lystfiskeri, trofæjagt, gletscheraktiviteter og heliskiing.

Særlige landområder bør sikres for eftertiden. Et af dem er Arnangnuaq Qoorua – eller Paradisdalen – som er et af de eneste fredede landområder i Grønland. Blandt kommunens øvrige bevaringsværdige områder er rensdyrkælvningsområderne og et vådområde for store mængder vandfugle tæt ved fangststedet Aasivissuit. Arnangnuaq Qoorua og Aasivissuit er kernen i et fremtidigt verdensarvsområde med fokus på inuitfangstkultur.

- **Vi vil sikre, at erhvervsmulighederne i det åbne land i højere grad udnyttes.**
- **Vi vil både arbejde for rekreativ og erhvervmæssig udnyttelse af det åbne land.**
- **Vi vil forbedre adgangsforholdene til landområderne.**
- **Vi vil bevare særligt interessante natur- og kulturlandskaber for eftertiden.**

? Skal enkelte landområder forbeholdes en specifik aktivitet?

? Skal vi nogen steder begrænse muligheden for, for eksempel snescooterkørsel eller minedrift?

Atammik, Sarfannguit, Itilleq Napasorlu

Kommunip nunaqarfiini minnerni sisamani namminersortunik inuutissarsiuteqarnikkut piniarneq aalisarnerlu aallaaviupput. Inuutissarsiutitigut suliassaqartitsiniarnikkullu toqqammaviit ineriartortinneqartuassapput, ilaatigut tunisassiorfitsigut pioreersutigut nutaanillu periarfissatigut innuttaasut akisussaaffimmik annerusumik tigusisarnerisigut. Nunaqarfinni aqutsisut tamarmik immikkut kommunalbestyrelsimiit aningaasanik atugassiiffupput namminneq sumut atussallugit aalajangiiffigisinnaasaannik.

Nunaqarfiit pineqartut taakku sisamaasut pinngortitami immikkuullarissumi inissisimasuupput, takornarissanit allanillu immikkut misigisaqarfigerusullugit pinngortitallu tunniussinnaasaannik misiliiffigerusullugit ornittagaannik. Nunaqarfinni najugallit eqaloqarfinni aalisarnikkut aavarnikkullu ilisimaarinniluartuuneri tikeraanit soqutiginnittunillu atorluarneqartarlutik.

Nunaqarfiit pineqartut taakku sisamaasut ineriartornissaminni assgiinnegeqisunik periarfissaqarput. Atammik olivinnimik paaavimmut Seqimut qanittumiippoq – sumiiffillu tamanna aatsitassaqarfiulluartuulluni. Sarfannguit Sisimiut Kangerlussuullu akornanni angallaffimmut pisuinnarnullu aqqummut qanittumillutik, aammalu piujuarsinnaasut eqarsaatigalugit teknikkikkut misileraaffiulluni. Itilleq qaqqarsuit ataanni qanittuannilu inissisimagami heliskiinginnerfissaqqissuulluni, ukiullu tamaasa umiarsuarlutik takornarissanik assigiinngitsunik tikinneqartuuartuulluni.

Kommunalbestyrelsimut pingaaruteqartuuvog, nunaqarfiit ataasiakkaarlutik nunaqarfinilu aqutsisut ineriartortitsinertik aqutarissagaat, sumiiffimmi periarfissatik atorlugit.

- **Kommunimi pilersaarummi nunaqarfinni aqutsisut kissaataasa tusaaniarnissaat pingaartitarivarput.**
- **Nunaqarfitta assigiimmik kommunimiit kiffartuussinikkut periarfissaqartitaanissaat pingaartitarivarput.**
- **Takornariaqarnikkut atugassarititaasutigut aningaasaliissoqartarnissaa periarfissaqartikkusupparput, tassa nunaannarmi pilersaarusiornertit aqutugalugit.**

? Nunaqarfiit ataasiakkaarlugit qanoq ineriartortitaassappat?

? Kommunimi pilersaarusiornikkut periarfissat suut ilanngunneqassappat?

Atammik, Sarfannguut, Itilleq og Napasoq

Fangst og fiskeri er udgangspunktet for det private erhvervsliv i kommunens fire mindste bygder. Erhvervs- og beskæftigelsesgrundlaget skal fortsat udvikles, blandt andet ved at borgerne påtager sig større ansvar for eksisterende indhandlingsanlæg og for nye afsætningsmuligheder. Hver bygdebestyrelse har af kommunalbestyrelsen fået et rådighedsbeløb, som de selv beslutter, hvad de skal bruge til.

De fire bygder ligger placeret ved enestående naturområder, hvor turister og andre søger hen for at få unikke oplevelser og udnytte naturens rigdom. Der er et stort potentiale med hensyn til bygdeborgernes viden om fiskeri i ørredelvne og jagt på rensdyrene i området som besøgende ofte har stor interesse i.

De fire bygder har vidt forskellige udviklingsmuligheder. Atammik er placeret tæt på olivinminen i Seqi – et område som er rigt på mineraler. Sarfannguut er placeret langs færdsels- og vandreruten mellem Sisimiut og Kangerlussuaq og fungerer som forsøgsbygd for forskning i bæredygtige teknologi.

Itilleq er placeret ved foden af en række fjelde med gode muligheder for blandt andet heliskiing og får hvert år besøg af forskellige krydstogtskibe.

Det er væsentligt for kommunalbestyrelsen, at de enkelte bygder og bygdebestyrelser selv tager hånd om deres egen udvikling og områdets potentialer.

- **Vi vil prioritere bygdebestyrelsernes ønsker til indhold af ny kommuneplan.**
- **Vi vil prioritere, at bygderne får ensartede kommunale servicetilbud.**
- **Vi vil muliggøre flere investeringer i turistefaciliteter med fokuseret planlægning i det åbne land.**

? Hvordan udvikles den enkelte bygd?

? Hvilke nye muligheder skal indarbejdes i den nye kommuneplan?

Kangaamiut

Kangaamiut Kangerlussuup Kangerlussuatsiaallu paavanni inissisimavoq. Taama pitsaasumik inissisimanerata nunaqarfik aalisarnikkut piniarnikkullu pingaaruteqartuuvooq. Kangaamiut taakku kangerlussuit paavisa akornanni inissisimanermigut, heliskiing-ngerfissatullu periarfissarissaarnermigut takornariaqarnikkut periarfissarissaarpoq. Nunaqarfitoqqami qangatut assassorluni kusanartuliortartoqarpoq, Kangaamiunilu ilaqutariit ilaatigut tamakku takornarissanut tunisarilluartaapat. Tamakku saniatigut Kangaamiut Tasersiamut, erngup nukissiornissami piffissaalluartoq, aligoqqiimillu Sarfartuumi piaaffis-saqqissumut qanittumiippoq.

- **Kangaamiuni inuutissarsiutitigut periarfissarpassuit atorluarneqarnissaat anguniarparput.**
- **Takornariaqarnikkut aningaasaliissuteqartoqartarnissaa anguniarparput.**

? Kangaamiuni aalisarnikkut piniarnikkullu qangaaniillu ilisimaarisat, inuutissarsiummi nutamik takornariaqarnikkut qanoq iluaqutiginarneqarsinnaappat?

? Nunaqarfiup ineriartornerani periarfissarpassui qanoq atorluarneqarsinnaappat?

Kangerlussuaq

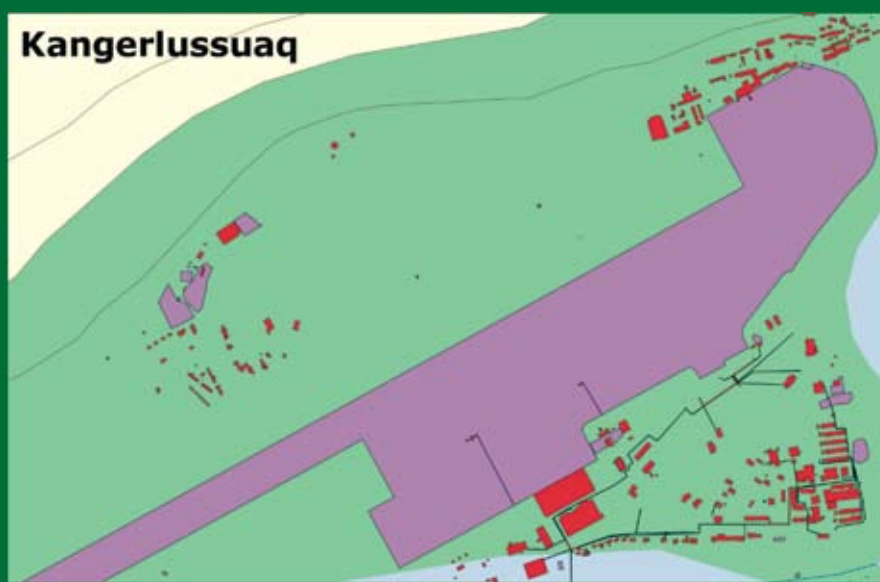
Kangerlussuaq 2002-mi kommuninut atalernikuuvooq, amerikamiut mittarfeqarfiattut kingornalu Namminersornerullutik Oqartussat ataanni inissisimareerluni. Mittarfeqarfik isumannaatsoq taanna nunaqarfimmut pingaaruteqartuarsimavoq, kisiannili takornariaqarneq ilisimatusarnerlu aamma inuutissarsiutaallutik pingaarutillit, tassa suliffissaqarnikkut isertitassaqarnikkullu. Piniarnerullu nalaanili sinerisamiit Kangerlussuaq piniarissanit sunngiffimmilu pinaluttunit inoqarluartarluni.

Mittarfiup saniatigut nunatsinni aqquserneqarnerpaajuner-migut periarfissanik atorluaaffiulluni. Taamani Sisimiut Kommunianut ilanngunneratigut, 2003-mi Kangerlussuaq nunaqarfittut pilersaarusiorneqarpoq.

- **Mittarfeqarfiup illutaata qanittuani kujataatungaanilu inissialiorfissanik sanaartorfigissaaniarpugut.**
- **Mittarfiup kujataatungaani ineqarfeqarfimmi kiffartuussinikkut kommunip neqeroorutai katersuukkusuppavut.**
- **Kellyville-miit Sermersuup tungaanut aqqusinermut qanittumi illuaqqiortiternissaq periarfissikkusupparput.**
- **Nunaannarmi inuutissarsiutitigut periarfissat atorluarneqarnissaat qulakkeerniarparput, angallassinikkut sumiiffimmilu pilersaarusiornikkut.**

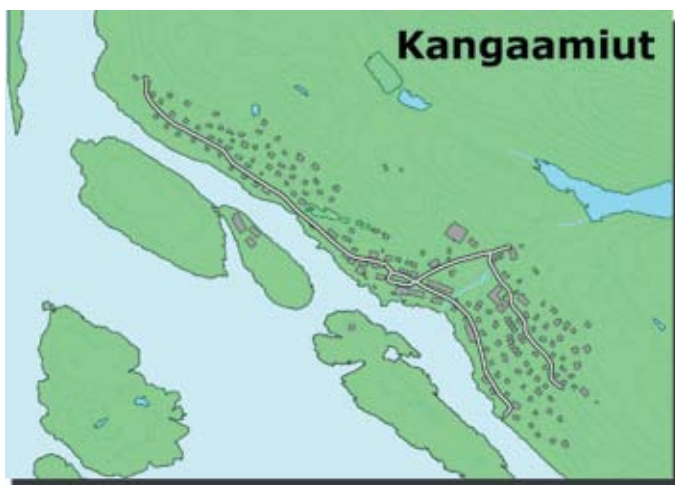
? Kangerlussuarmi inuutissarsiuteqarnikkut periarfissarpassuit ilaat sorliit pingaartinneqassappat?

? Sakkutooqarfiunerup nalaani sanaartugaasimasut nutaanngitsut ingutserneqassappat, siunissami-luunniit arlaannut atorsinnaasussatut pigiinnarneqassappat?

Kangaamiut

Kangaamiut er placeret ved udmundingen af Kangerlussuaq- og Evighedsfjorden. Den gode placering gør bygden til et center for fangst- og fiskeri. Kangaamiut har på grund af sin placering ved de to fjordes udmunding og de gode muligheder for heliskiing i området et stort turismepotentiale. Husflidsforarbejdning er traditionsrig i bygden, som Kangaamiut-slægterne blandt andet sælger til turister. Kangaamiut ligger herudover tæt på Tasersiaq med det store vandkraftpotentiale, samt den mulige diamantmine i Sarfartoq.

- **Vi vil skabe rammerne for en bedre udnyttelse af Kangaamiuts mange erhvervs-potentialer.**
- **Vi vil skabe plangrundlaget for flere investeringer i turismefaciliteter.**

? Hvordan udnyttes Kangaamiut traditionelle viden om fangst og fiskeri i nye erhverv som turisme?

? Hvorledes bliver områdets mange muligheder et aktiv for bygdens udvikling?

Kangerlussuaq

Kangerlussuaq blev først en del af det kommunale landkort i 2002 efter at have været militærbase for amerikanerne og derefter under det daværende Hjemmestyre. Den sikre lufthavn har altid været bygdens omdrejningspunkt, men turisme og forskning er også vigtige erhvervsområder, som sikrer arbejdspladser og indtjening. Kangerlussuaq er i jagtsæsonerne midlertidigt bosted for mange fangere og fritidsjægere fra kysten.

Udover lufthavnen er landets største vejnet med til at virkeliggøre udnyttelsen af de mange muligheder. Med indlemmelsen i det daværende Sisimiut Kommune blev der udarbejdet en bygdeplan for Kangerlussuaq i 2003.

- **Vi vil byggemodne til boligudbygning i nærheden af terminalbygningen og syd for landingsbanen.**
- **Vi vil placere de kommunale servicetilbud i det centrale boligområde syd for landingsbanen.**
- **Vi vil gøre det muligt at bygge hytter i bestemte områder langs vejen fra Kellyville til Indlandsisen.**
- **Vi vil sikre bedre udnyttelse af erhvervs-mulighederne i det åbne land gennem transport- og områdeplanlægning.**

? Hvilke af Kangerlussuaqs mange erhvervs-udviklingspotentialer skal prioriteres?

? Skal de gamle anlæg fra basetiden saneres eller forblive uudnyttede til eventuel fremtidig anvendelse?

Maniitsoq

Maniitsumi kommunip pilersaarusionera 1998-meersuuvoq, aqqissuusinerlu taanna suli atuuttuulluni. Kimmut mittarfeqarfiup inississimaneratigut Ungusivik inissiaqarfittut qitiusutut inissimalerluni, tassanilu sanaartorfigissaanerit sanaartornerillu suli ingerlanneqarlutik. Kujammut umiarsualiviup ikuallaaviullu qanittuani inuutissarsiuteqarfiit ataatsimoortumik inissitaallutik. Avannamut kimmut imeqarfimmu ujakkaartarfimmullu immikkoortitaalluni. Avannamut kangimut 1998-mili kommunimi pilersaarusionerimi Ataanut tassalu illoqarfiup nutaartassaatur aqqusinniornissaq pilersaarutaasimalluni.

Maniitsup siunissami ineriartortinnissaa unamminartortassallu alumiiniummik pilersaarutip qanoq pi-umaarnissaanut atalluinnalersimapput. Piviusunngortitsisoqassappat illoqarfimmi inuutissarsiuteqarnik- kut, innuttaasutigit, attaveqaatitigit aningaasaqarnerullu tunngavigisatigit allangortilluinnarneqartus- saavoq. Sanaartornerulli aallartinnerinnaaniilli illoqarfik suliffeqarnikkut, kiffartuussinikkut niuernikkullu nunasisorpassuassallumi allangortitsilluinnartussaallutik.

- **Ungusivimmi siunissami sanaartornissamut sanaartorfigissaaniarpugut.**
- **Inuutissarsiuteqarfiit pioreersut akulikillisaaffiginarpavut.**
- **Illoqarfiup nutaartassaata innuttaasunut inuutissarsiuteqarfinnullu kajuminnartuutinnis- saa qulakkeerniarpavut.**
- **Innuttaasunik oqallititsinikkut Maniitsup illoqarfiata nutaartassaatalu ataqatigiinnissaat qulakkeerniarpavut.**
- **Illoqarfik qorsuusutut ineriartortikkusupparput.**

? Qanoq iliuseqarnikkut Maniitsup 'alumi- iniummik aatsiteriffittuinnaq' (periarfissaqar- tisinginnissa) qulakkeersinnaavarput?

? Maniitsup ullumikkut illuaqarfiani sumi iner- iartortitseqqittoqarsinnaava?

? Ujaqqerivik kiisalu Ungusiviup ikuallaaviullu akornanni sumiiffik inissialiorfusinnaava?

? Umiarsualiveqarfik qanoq atorpeqassava, umiarsualivik illoqarfiup avannaatungaanut nuunneqassagalarpat?

? Innuttaasut kommunillu akornanni suleqa- tigiinneq qanoq ineriartortinneqaqqissinna- ava?

Maniitsoq

Maniitsoqs kommuneplan er fra 1998, og den eksisterende struktur er fortsat gældende. Mod vest har anlæggelsen af lufthavnen gjort Ungusivik til et centralt boligudbygningsområde, der fortsat bygges og udbygges. Mod syd er erhvervslivet centreret omkring havneområdet og ved forbrændingsanlægget. Mod nordvest forbeholdes områderne til drikkevandsø og langrendsløjper. Mod nordøst var allerede i kommuneplanen fra 1998 planlagt vej til Ataa og dermed ny bydel.

Maniitsoqs fremtidige udvikling og udfordringer afhænger af om aluminiumsprojektet bliver gennemført eller ej. En realisering vil ændre byens erhvervsliv, befolkning, infrastruktur og økonomiske grundlag radikalt. Allerede i anlægsfasen vil byen skifte karakter mht. til arbejdspladser, service og handel og samspil med mange nye tilflyttere.

- **Vi vil byggemodne til fremtidigt boligbyggeri Ungusivik.**
- **Vi vil fortætte eksisterende erhvervsområder.**
- **Vi vil sikre, at den ny bydel bliver attraktiv for både borgere og erhvervsliv.**
- **Vi vil i dialog med borgerne sikre, at eksisterende Maniitsoq og den ny bydel bliver integreret.**
- **Vi vil udvikle en grøn profil for byen.**

? Hvordan skal det sikres, at Maniitsoq ikke kun bliver en (mulig) 'aluminiumsby'?

? Kan stenbruddet og området mellem Ungusivik og forbrændingsanlægget anvendes til boligbyggeri?

? Hvor kan der fortættes yderligere i eksisterende Maniitsoq?

? Hvordan skal havneområdet anvendes, hvis havnen flytter nord for byen?

? På hvilken måde kan samarbejdet mellem borgere og kommune videreudvikles?

Sisimiut

Sisimiuni kommunimi pilersaarut 1992-meersuuvog, taamaattumillu kommunimi pilersaarummut tapili-ussatigut ineriartortitsinerujussuaq aaqqinneqartariaqartarsimalluni.

Avannamut mittarfeqarfiup mittarfimmullu aqquserngup pilersinnerisigut, taamatullumi Kangerluar-sunnguami ikaartarfiliinikkut Akiani nunatarujussuaq periarfissaqalersitsiviusimalluni.

Kujammut ujaqquerivik asfaltiorfillu inissianiit ungavarnerullugit nuunneqarnikuupput, taamatullu ikual-laavik aamma tamaanga inissitaalluni.

Kangimut sumiiffiit sunngiffimmi sammisassaqartitsinermut atugassatut inissitaallutik, tassa ujakkaar-tarfittut, qimussernermut, qamuterallannermut pisinnaarlunilu angalaarnermut. Tamakku saniatigut Kangerlussuarmut aqqusinissaq tamaanaqqutissaluni.

Kimmud Sallinguit Asummiullu oqaluttuassartaasa aliannaarfissartaasalu sanaartorfigeqqinnissat kil-lilersimallugu.

Sisimiut siunissami taamatut ingerlaannassanersut, eqeersimaartumik aalisarnikkut, ilinniartitaanikkut, allaffissornikkut taamatullu uuliamik tunisassiornissamik periarfissat apeqqutaatikkumaarpat.

- **Illoqarfimmi ingerlavik qorsuusoq/kulturimut tunngasuusoq/ilinniartitaanermullu tunngasuusoq ingerlatiinnarniarparput, tassa iliveqarfimmiit nalunnguarfimmud arstartarfim-mullu ingerlasuusoq.**
- **Aqqusinersuaq umiarsulivimmiit højskolip tungaanoortoq ineriartortittuarusupparput, il-loqarfiup qeqqani aqqutit.**
- **Umiarsualivimmi allilerinissamut nutaaliornissamullu periarfissat pitsaasut qulakkeeru-supparput.**
- **Siunissami Akiani inissialiorfissanik inuutissarsiuteqarfissanillu sanaartorfigissaarusup-pugut, taamatullu Kangerluarsummi B8-mi.**
- **Suliffiit avatangiisinut sunniuteqarsinnaasut, illoqarfiup kujataatungaani suliffeqarfior-fissamut E5-imut inissikkusupparput.**

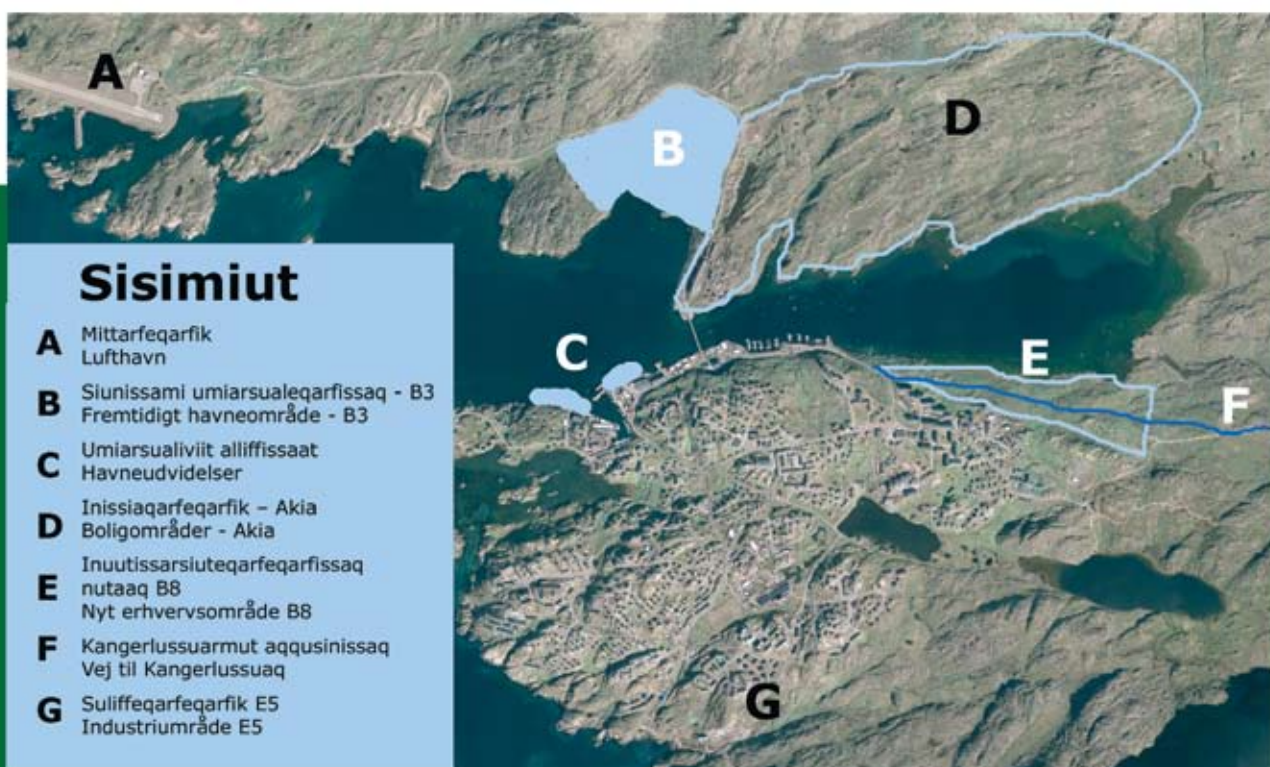
? Illoqarfiup qeqqani illut ingutsigassanngorsimasut akulikinnerusumik nutaaliarluni sanaartorfissanut atorveqassappat?

? Illoqarfiup qeqqani suliffeqarfiit allisariaqalernikut inuutissarsiorteqarfinnut suliffeqarfissaqarfinnut nuunneqassappat?

? Ilinniarnertoqarfik nunatanilu qorsunni Nalunnguarfimmiit arstartarfimmud aqquserngit pingaartinneqassappat?

? Inissiat inuutissarsiorteqarfillu pioreersut akornatigut aqqusineq kajallaffiusinnaasooq pingaartinneqassava?

? Qimmeqarfiit qamuterallaallu illoqarfiup ungataani inuutissarsiuteqarfinnut inissisimafilerneqassappat?

Sisimiut

Sisimiuts kommuneplan er fra 1992, og det har derfor været nødvendigt at muliggøre byens rivende udvikling med en række kommuneplantillæg.

Mod nord har anlæggelsen af lufthavnen og lufthavnsvejen, samt broen over Ulkebugten åbnet op for det store landområde Akia.

Mod syd er stenbruddet og asfaltværket flyttet længere væk fra boligområderne ligesom forbrændingsanlægget er placeret her.

Mod øst forbeholdes områderne fortsat til rekreative formål som langrend, hundeslæde, snescooterkørsel og vandring. Desuden vil vej til Kangerlussuaq skulle gå her.

Mod vest friholdes Teleøens og Asummiuts historiske og herlighedsværdier for yderligere bebyggelse.

Sisimiuts fremtid vil afhænge af om byen fortsat kan forblive driftig og udnytte dens potentialer indenfor fiskeri, uddannelse og administration samt muligvis olieproduktion.

- **Vi vil bevare den grønne/kulturelle/uddannelses akse i byen, som går fra kirkegården til spejdersøen til fodboldbanen.**
- **Vi vil fortsat udvikle Aqqusinersuaq fra havnen til højskolen som byens centrale strøg.**
- **Vi vil sikre gode udvidelses- og nybygningsmuligheder for havnen.**
- **Vi vil byggemodne til fremtidig boligudbygning og liberale erhverv på Akia samt erhvervsområdet ved Ulkebugten i B8.**
- **Vi vil placere miljøbelastende industri syd for byen i industriområde E5.**

? Skal saneringsmodne boliger i centrum gøre plads for en fortættet byfornyelse?

? Skal ekspanderende erhvervsvirksomheder i de centrale områder i byen flytte til de specifikke erhvervs- og industriområder?

? Skal et godt campusmiljø og grønne stier fra Spejdersøen til fodboldbanen prioriteres?

? Skal ringvejforbindelse gennem eksisterende bolig- og erhvervsområder prioriteres?

? Skal hundespand og snescootere parkeres uden for byen ved erhvervsområde?

Qeqqata Kommunia - Pilersarusiornermi periusissat - Eqqarsaatersuutit oqallisissiat
Qeqqata Kommunia - Planstrategi - Visioner til debat

© Qeqqata Kommunia, 2010

Suliarinnittut / Udarbejdet af: Qeqqata Kommunia

Design & Ilioqqarnera / Design & layout: allu design - www.allu.gl

Assitai / Fotos: Qeqqata Kommunia, allu design (5, 16, 17, 20, 22, 28, 29, 31, bagside)
Sarsua Media (24, 25), Ulrik Motzfeldt (6, 7, 8)